

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 26.6.2006
KOM(2006) 316 v konečnom znení

ZELENÁ KNIHA

o úlohe občianskej spoločnosti v protidrogovej politike v Európskej únii

(predložený Komisiou)

OBSAH

1.	Súvislosti	4
2.	Pojem občianska spoločnosť	5
3.	Súčasná spolupráca Komisie s občianskou spoločnosťou	5
4.	Právny a politický rámec Únie v boji proti drogám	6
5.	Hlavní účastníci občianskej spoločnosti v oblasti boja proti drogám	7
6.	Ďalšie smerovanie: rozličné možnosti	8
6.1.	Fórum občianskej spoločnosti pre boj proti drogám	8
6.2.	Tematické prepojenie existujúcich sietí	9
7.	Záver	9
PRÍLOHA - Príklady spolupráce Komisie s občianskou spoločnosťou		11

ZELEŇÁ KNIHA

o úlohe občianskej spoločnosti v protidrogovej politike v Európskej únii

Cieľ

Celosvetový dosah výroby a spotreby nezákonných drog je jedným z najzávažnejších problémov, ktorým dnes spoločnosti a vlády čelia. Má podobu chorôb, kriminality, korupcie, politickej a spoločenskej nestability a rozpadu mnohých hodnôt, ktoré obyčajní ľudia považujú za samozrejmu súčasť dôstojného a bezpečného života.

Členské štáty Európskej únie si túto skutočnosť stále viac uvedomujú, rovnako ako aj potrebu užšej spolupráce a koordinácie protidrogových politik, ak majú uspieť pri zabezpečovaní vysokej úrovne bezpečnosti a ochrany verejného zdravia občanov, ktorí sú súčasťou civilizovanej spoločnosti a bez ktorých by Európska únia stratila pôdu, na ktorej je postavená: európsku občiansku spoločnosť.

Cieľom tejto Zelenéj knihy je preskúmať možnosť aktívnejšieho zapojenia tých, ktorých sa problémy s drogami priamo týkajú, do procesu tvorby protidrogovej politiky na úrovni EÚ, ako je uvedené v Akčnom pláne EÚ pre boj proti drogám na roky 2005 až 2008¹ a potvrdené v Európskej iniciatíve týkajúcej sa transparentnosti², a robí tak začatím rozsiahlych konzultácií o tom, ako má Komisia viesť štruktúrovaný a nepretržitý dialóg s občianskou spoločnosťou o tomto probléme a hľadať spôsoby, ako prispieť konštruktívnymi radami s cieľom využiť konkrétne skúsenosti a poznatky občianskej spoločnosti pri tvorbe politiky na úrovni EÚ v praktickej a udržateľnej podobe. Hlavným cieľom v tejto etape je realizovať tieto úlohy v súvislosti s Akčnými plánmi EÚ pre boj proti drogám.

Táto Zelená kniha sa snaží vychádzať z dnešnej situácie a navrhnúť možnosti pre budúcnosť. Komisia vyzýva všetky zúčastnené subjekty, aby predložili svoje pripomienky a odporúčania najneskôr do **30. septembra 2006** na túto adresu:

Európska Komisia

Generálne riaditeľstvo pre spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť

Jednotka C2 – Jednotka pre koordináciu protidrogovej politiky

LX 46 1/88 – 1049 Brusel, Belgicko

E-mail: JLS-drugspolicy@cec.eu.int

Fax: +32-2-295 32 05

Prijaté príspevky budú uverejnené na internetovej stránke Komisie v jazyku, v ktorom budú predložené spolu s menami autorov, ak títo neuvedú, že si želajú ostať v anonymite alebo ak nepožiadajú, aby sa celý ich príspevok považoval za dôverný. Komisia vydá správu o prijatých príspevkoch a odporučí ďalší postup, čo tiež uverejní na internetovej stránke Komisie.

¹ Ú. v. EÚ C 168, 8.7.2005.

² KOM (2006) 194.

1. SÚVISLOSTI

Droga vplývajúca na zdravie a sociálne riziká a drogová trestná činnosť vzbudzujú u verejnosti veľké obavy. Prieskumy verejnej mienky naznačujú, že drogy sa v EÚ považujú za hlavný problém³. EÚ na tieto obavy zareagovala už v deväťdesiatych rokoch vypracovávaním protidrogových stratégií a akčných plánov na ich vykonanie. Súčasná protidrogová stratégia sa týka obdobia od roku 2005 do roku 2012⁴ a dopĺňa ju akčný plán na roky 2005 až 2008. Komisia bude každoročne vyhodnocovať dosiahnutý pokrok a skôr, ako predloží návrh nového akčného plánu na roky 2009 až 2012, urobí záverečné vyhodnotenie súčasného plánu.

Stratégia EÚ zohľadňuje základné zásady európskeho modelu boja proti drogám: vyvážený, integrovaný a multidisciplinárny prístup, pri ktorom sa opatrenia proti zásobovaniu drogami a opatrenia na zníženie dopytu po drogách považujú za navzájom sa dopĺňajúce a rovnako dôležité. Táto stratégia je súčasťou „Haagskeho programu“ na posilňovanie slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v EÚ⁵. Cieľom stratégie EÚ je dosiahnuť vysokú úroveň ochrany zdravia, sociálnej súdržnosti a verejnej bezpečnosti.

Akčný plán EÚ pre boj proti drogám na roky 2005 až 2008 konkrétne vyzýva k Posilňovaniu účasti občianskej spoločnosti a žiada, aby Komisia „vydala zelenú knihu o spôsoboch, ako efektívne spolupracovať s občianskou spoločnosťou“⁶.

Počas príprav súčasného akčného plánu (2005-2008) sa uskutočnili neformálne konzultácie prostredníctvom špeciálne zriadenej internetovej stránky. V záveroch z týchto konzultácií sa Komisia zaviazala, že sa bude snažiť organizačne usmerňovať spoluprácu s občianskou spoločnosťou v oblasti boja proti drogám s cieľom zabezpečiť trvalú výmenu názorov, skúseností a osvedčenej praxe medzi rozličnými aktérmi a umožniť im vyjadrovať sa k drogovej problematike na úrovni EÚ⁷ a poskytovať spätnú väzbu.

Európsky parlament vo svojom odporúčaní k stratégii EÚ pre boj proti drogám (2005 2012) vyzval k aktívnej účasti občianskej spoločnosti, mimovládnych organizácií, dobrovoľníckych organizácií a širokej verejnosti, vrátane drogových závislých, na riešení problémov súvisiacich s drogami⁸. Význam aktívnej účasti občianskej spoločnosti zdôraznil aj Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV).

V januári 2006 Komisia zorganizovala konferenciu, na ktorej sa stretlo viac ako sto zástupcov občianskej spoločnosti, aby preskúmali konkrétne spôsoby užšieho zapojenia občianskych organizácií do riešenia rozličných okruhov problémov protidrogovej politiky na úrovni EÚ. Hlavným výsledkom diskusií bolo (1) uznanie, že na splnenie tohto cieľa je potrebné vytvoriť fórum s potrebnými zdrojmi, a (2) že takéto fórum musí byť skutočným zástupcom osôb a organizácií, ktorých názory by sprostredkovávalo. Taktiež uznali problémy s vyjadrením

³ http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb63/eb63_en.pdf

⁴ Cordroge 77, 22.11.2004.

⁵ Haagsky program: posilňovanie slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v Európskej únii, Ú. v. EÚ C 53, 3.3.2005.

⁶ Cieľ č. 3, opatrenie č. 1 Akčného plánu EÚ pre boj proti drogám.

⁷ http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/drugs/summary_contributions_en.pdf

⁸ Odporúčanie Európskeho parlamentu Rade a Európskej rade o stratégii Európskej únie pre boj proti drogám (2005 - 2012) (2004/2221(INI)).

reprezentatívnosti takéhoto fóra. Účastníci taktiež vyzvali občiansku spoločnosť, aby sa aktívnejšie zapojila do monitorovania vykonávania Akčného plánu EÚ pre boj proti drogám a do stanovovania priorít pre budúcnosť⁹.

Zmenený a doplnený návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza špeciálny finančný program na prevenciu drogovej závislosti a pre informácie o drogovej závislosti¹⁰ na obdobie od roku 2007 do roku 2013, zabezpečuje účasť občianskej spoločnosti pri plnení a vypracovávaní akčného plánu.

2. POJEM OBČIANSKA SPOLOČNOSŤ

Zatiaľ neexistuje všeobecne uznávaná definícia pojmu občianska spoločnosť. Komisia často používa tento výraz, keď sa odvoláva na celý rad organizácií zastupujúcich tak spoločenské, ako aj ekonomické subjekty. Na účely predmetu tejto Zelenej knihy sa však tento pojem používa v užšom význame: definícia, ktorú navrhla horizontálna skupina Rady pred drogy vo svojej tematickej diskusii na túto tému v septembri 2005, znie „organizovaný život pôsobiaci v priestore medzi štátom a trhom vrátane účasti jednotlivcov a činností mimovládnych, dobrovoľníckych a spoločenských organizácií“¹¹. Je dôležité poznamenať, že táto definícia zahŕňa aj tých jednotlivcov z radov občanov, ktorí jasne preukážu svoj záväzok alebo významný príspevok pre spoločnosť v konkrétnej oblasti.

A aj keď členské štáty zohrávajú hlavnú úlohu pri napomáhaní a usmerňovaní účasti občianskej spoločnosti, úroveň EÚ sa považuje za stále dôležitejšiu. Aj nedávna minulosť dostatočne jasne ukázala, že účasť európskych občanov je pre dosiahnutie efektívnosti a pre skutočné akceptovanie EÚ rozhodujúca.¹² Hlavné ciele účasti občianskej spoločnosti sú:

- podpora pri formulovaní a vykonávaní politiky praktickými radami,
- zabezpečenie obojsmerného efektívneho toku informácií,
- stimulácia vytvárania sietí medzi organizáciami občianskej spoločnosti.

Občania sa zúčastňujú na rôznych etapách procesu tvorby politiky. Občianska spoločnosť môže posilniť legitímnosť a zodpovednosť správy vecí verejných, zlepšiť tok informácií a vyjadrovať názory tých, ktorých sa verejné politiky týkajú, ktoré by inak ostali nevypočuté.

3. SÚČASNÁ SPOLUPRÁCA KOMISIE S OBČIANSKOU SPOLOČNOSŤOU

Vytvorenie užšej spolupráce s občianskou spoločnosťou je súčasťou rozvoja európskej správy vecí verejných a približovania Európy jej občanom¹³. Pravidlá tejto spolupráce sú stanovené v niekoľkých dokumentoch Komisie.

Komisia po prvýkrát vyjadrila svoj názor na občiansku spoločnosť a ostatné záujmové skupiny v oznámení s názvom „Otvorený a štruktúrovaný dialóg medzi Komisiou

⁹ Pozri http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/information_dossiers/drugs_conference_06/index_en.htm

¹⁰ KOM (2006) 230, konečné znenie, 24.5.2006.

¹¹ Cordroge 80, 30.11.2005.

¹² KOM(2006) 35, konečné znenie.

¹³ KOM(2001) 428, konečné znenie.

a špeciálnymi záujmovými skupinami“ z roku 1992¹⁴, v ktorom za hlavné zásady týchto vzťahov označila otvorenosť a rovnaký prístup. V posledných rokoch Komisia ďalej rozpracovala svoju politiku účasti organizácií občianskej spoločnosti a iných zúčastnených subjektov, konkrétne prijatím „Bielej knihy o európskej správe vecí verejných“ a „Všeobecných zásad a minimálnych noriem pre konzultácie so zúčastnenými subjektmi“.

Závazok rozšíriť možnosti všetkých zúčastnených subjektov, aby sa mohli aktívne zúčastňovať na procese tvorby politiky EÚ, je jedným zo „Strategických cieľov na roky 2005 až 2009“, ktorými Európska komisia iniciovala „Partnerstvo pre európsku obnovu“¹⁵. V tomto kontexte Komisia zdôraznila najmä, že „*idea partnerstva zahŕňa konzultáciu a účasť*“.

Poznámka: Podrobné príklady spôsobov, ako organizovať spoluprácu medzi občianskou spoločnosťou a Komisiou v niektorých oblastiach, sú uvedené v prílohe 1.

4. PRÁVNÝ A POLITICKÝ RÁMEC ÚNIE V BOJI PROTI DROGÁM

Aj keď neexistuje spoločná európska protidrogová politika, ako je tomu napríklad v prípade spoločnej poľnohospodárskej politiky, časom sa stalo zrejmé, že vážnymi a zložitými problémami týkajúcimi sa drog sa nemôžu zaoberať samotné členské štáty, ale tiež sa vyžaduje efektívna spolupráca na úrovni EÚ. Z tohto dôvodu EÚ vypracovala spoločný prístup prostredníctvom protidrogovej stratégie EÚ a akčných plánov EÚ. Okrem toho, určité právne ustanovenia v Zmluvách poskytujú jasný základ pre európsku akciu, ktorá doplní to, čo je realizované na národnej úrovni.

Právny rámec¹⁶ vytvorený Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva (ZES) udeľuje Spoločenstvu právomoc, aby zohrávalo významnú úlohu v boji proti drogám v určitých oblastiach, ako je pranie špinavých peňazí, obchodovanie s prekurzormi drog a ochrana verejného zdravia. V posledne uvedenej oblasti Spoločenstvo dopĺňa činnosti členských štátov pri znižovaní škôd na zdraví spôsobených drogami vrátane informačnej a preventívnej činnosti. Príkladmi právnych predpisov Spoločenstva v tejto oblasti sú smernica o predchádzaní prania špinavých peňazí, ktorá vychádza z článku 57 ZES, nariadenie o prekurzoroch drog, ktoré vychádza z článku 95 ZES, a odporúčanie Rady o prevencii a znižovaní poškodenia zdravia súvisiaceho s drogovou závislosťou, ktoré vychádza z článku 152 ZES. Európske stredisko pre monitorovanie drog a drogovú závislosť (ESMDDZ) je agentúrou Spoločenstva, ktorá bola zriadená v rámci vytvorenom Zmluvou o ES.

Hlava VI Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) vyzýva k ďalšej spolupráci v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti vrátane boja proti drogám. Tieto oblasti patria do spoločnej pôsobnosti, v ktorej majú právo vyvíjať iniciatívu tak Komisia, ako aj členské štáty. Príkladmi právnych predpisov EÚ v tejto oblasti sú rámcové rozhodnutie o obchodovaní s drogami,

¹⁴ Ú. v. ES C 63 z 5.3.1993.

¹⁵ KOM (2005) 12 konečné znenie.

¹⁶ Pozri stránku <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/treaties/index.htm>, na ktorej sú znenia zmlúv.

založené na článkoch 31 a 34 (hlavy VI) zmluvy¹⁷ a rozhodnutie Rady o nových psychoaktívnych látkach, založené na článkoch 29, 31 a 34 (hlavy VI) zmluvy¹⁸.

5. HLAVNÍ ÚČASTNÍCI OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI V OBLASTI BOJA PROTI DROGÁM

Zelená kniha predstavuje prvý pokus o vytvorenie štruktúry dialógu s európskymi organizáciami občianskej spoločnosti v oblasti boja proti drogám. Existuje veľa dôvodov pre aktívnejšie zapojenie občianskej spoločnosti do procesu plánovania, vykonávania a hodnotenia politiky. Konzultácie a dialóg s občianskou spoločnosťou a ostatnými hlavnými zúčastnenými subjektami v etape tvorby politiky pomôže zlepšiť výsledky politiky a zvýšiť účasť hlavných zúčastnených subjektov. Občianska spoločnosť často pozerá na EÚ, ako na vzdialený subjekt. Navyše často nemajú vytvorenú infraštruktúru a poznatky potrebné na to, aby mohli byť aktívni na európskej úrovni. Aj napriek tomu však občianska spoločnosť nesie značnú zodpovednosť za vykonanie určitých činností stanovených v Akčnom pláne EÚ pre boj proti drogám na miestnej úrovni, najmä za plnenie cieľov stanovených pre prevenciu pred drogovou závislosťou, ako aj pre liečbu a rehabilitáciu drogových závislých. Občianska spoločnosť tu pôsobí buď ako poskytovateľ služieb alebo zastupuje záujmy odborníkov, ktorí v tejto oblasti pracujú. Mimovládne organizácie a rozličné skupiny dobrovoľníkov sú často dobré pri vytváraní inovatívnych prístupov vychádzajúcich z reálnej situácie toho, čo je skutočne potrebné. Veľa organizácií občianskej spoločnosti pracuje s najzraniteľnejšími skupinami, ktoré sú postihnuté drogovými problémami.

Medzi aktérmi občianskej spoločnosti je veľa rozličných odborníkov na jednotlivé oblasti. Túto rozmanitosť je potrebné brať do úvahy pri vytváraní štruktúr pre konzultácie s občianskou spoločnosťou na európskej úrovni, ale mala by byť vyvážená potrebou efektívnej a organizovanej diskusie. Občianska spoločnosť v oblasti boja proti drogám je často rozdelená podľa filozofických, ideologických, morálnych a vedeckých orientácií a ďalšie kroky smerujúce k zapojeniu občianskej spoločnosti na úrovni EÚ znamenajú rozhodnúť sa, koho do tohto procesu zapojiť a čím môžu jednotliví aktéri prispieť. Výsledky konferencie EÚ a občianskej spoločnosti, ktorá sa konala v januári 2006, jasne naznačujú, že zatiaľ neexistuje jednoznačná odpoveď na žiadnu z týchto otázok.

Existujú tiež rozličné skupiny a združenia, ktoré podporujú alebo inak zastupujú drogových závislých alebo ich rodiny, ako aj veľa ďalších aktérov občianskej spoločnosti, ktorí aj keď nepracujú priamo alebo prednostne na protidrogovej politike, mohli by značnou mierou prispieť ku ktorémukoľvek dialógu. Platí to najmä v oblastiach, akou je boj proti HIV/AIDS.

Organizácie občianskej spoločnosti sa najčastejšie podieľajú na znižovaní dopytu po drogách, ale netreba podceňovať ani ich úlohu pri znižovaní zásobovania drogami (napr. pomocou pri vysporiadaní sa s miestnymi trhmi s drogami). Veľa združení občianskej spoločnosti má taktiež značné skúsenosti s prácou v oblasti boja proti drogám v iných krajinách, ktoré získali v rámci rozvojovej spolupráce.

¹⁷ Rámcové rozhodnutie Rady 2004/757/SVV z 25. októbra 2004, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstat trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami, Ú. v. EÚ L 335, 11.11.2004.

¹⁸ Rozhodnutie Rady 2005/387/SVV z 10. mája 2005 o výmene informácií, hodnotení rizika a kontrole nových psychoaktívnych látok, Ú. v. EÚ L 127, 20.5.2005.

6. ĎALŠIE SMEROVANIE: ROZLIČNÉ MOŽNOSTI

Táto kapitola vychádza zo spätnej väzby, ktorá sa ku Komisii dostala v rámci neformálnych konzultácií s občianskou spoločnosťou v kontexte príprav tejto Zelenej knihy a k záverom z konferencie s občianskou spoločnosťou, ktorá sa konala v januári 2006. Prvoradým záujmom občianskej spoločnosti, ktorý občianska spoločnosť vyjadrila v obidvoch prípadoch, je trvalý štruktúrovaný dialóg s Komisiou.

Komisia teraz predkladá verejnosti na prekonzultovanie dve možnosti, ako organizovať tento dialóg, konkrétne prostredníctvom (1) Fóra občianskej spoločnosti pre boj proti drogám a (2) tematického prepojenia existujúcich sietí.

6.1. Fórum občianskej spoločnosti pre boj proti drogám

Fórum občianskej spoločnosti by bolo širokou platformou pre štruktúrovaný dialóg, ale členstvo by zároveň malo byť časovo obmedzené, aby bolo flexibilné a aby prinášalo operatívne výsledky. Cieľom nie je vytvoriť združenie občianskej spoločnosti, ako platformu pre rozličné ideológie, ale vytvoriť praktický nástroj na podporu tvorby politiky a jej vykonávanie za pomoci praktických rád.

Fórum by nebolo formálnou štruktúrou v rámci Komisie, ale by vytváralo priestor pre pravidelné neformálne konzultácie. Témy diskusií by v prvom rade definoval Akčný plán EÚ, hoci nie sú vylúčené ani iné témy všeobecného záujmu v oblasti drog. Fórum by nemalo nahrádzať ani duplikovať existujúce diskusie medzi občianskou spoločnosťou a vládami alebo miestnymi samosprávami členských štátov. Dôraz by sa mal klásť na európsku pridanú hodnotu.

Zastúpenie rozličných účastníkov a rozličných politických alternatív by malo byť vyvážené, aby sa predišlo jednostranným názorom.

Fórum by riadila Komisia, ktorá by bola zodpovedná aj za určité praktické aspekty a za zabezpečovanie kontinuity práce.

Členstvo vo fóre by bolo stanovené na dobu určitú. Účastníci by museli spĺňať určité kritéria, aby sa mohli stať členmi fóra. Nižšie je uvedený neúplný zoznam týchto kritérií:

- Organizácia musí *zodpovedať pojmu občianskej spoločnosti*, ktorý je uvedený v časti 2.
- Organizácia musí mať svoje hlavné sídlo v niektorom členskom štáte EÚ alebo v kandidátskej krajine. V prípade potreby sa môžu zúčastniť aj organizácie z krajín európskej politiky susedských vzťahov.
- Prioritu budú mať tie organizácie, ktoré sú zriadené v podobe nadnárodných sietí a ktoré pôsobia v niekoľkých členských štátoch a/alebo kandidátskych krajinách.
- Organizácia musí vykonávať činnosti súvisiace s bojom proti drogám, ako svoje hlavné zameranie. Budú vybrané organizácie, ktoré sa zaoberajú priamo jednotlivými aspektmi (napr. liečbou, prevenciou) s cieľom zabezpečiť čo najširšie pokrytie problematiky boja proti drogám.
- *Dôveryhodnosť*: Organizácie by mali byť schopné preukázať výsledky svojej činnosti.

- *Reprezentatívnosť*: Organizácie by mali byť známe tým, že sú schopné hovoriť v mene subjektov, o ktorých tvrdia, že ich zastupujú.

Na základe týchto kritérií by Komisia po zozbieraní a analýze prijatých reakcií na túto Zelenú knihu a po uverejnení správy vybrala členov fóra na základe verejnej výzvy.

6.2. Tematické prepojenie existujúcich sietí

Alternatívou alebo doplnením vytvorenia Fóra občianskej spoločnosti pre boj proti drogám by mohlo byť posilnenie tematického prepojenia rozličných sietí. V oblasti boja proti drogám pôsobí v Európe celý rad sietí. Tieto sú často veľmi efektívne pri výmene informácií o najlepšej praxi medzi svojimi členmi, efektívne pri reagovaní na problémy atď., pričom rozširovanie informácií mimo siete vrátane spätnej väzby pre Komisiu by bolo možné v mnohých prípadoch zlepšiť.

Vytvorenie spolupráce prepojením sietí, ktoré sa zaoberajú spoločnými témami, by mohlo ponúknuť neformálny, jednoduchý a nákladovo efektívny spôsob, ako vytvoriť štruktúru pre toky informácií a umožniť efektívnejšie konzultácie s občianskou spoločnosťou.

Jedným z účelov tematických sietí by bolo pomáhať Komisii - a tým aj členským štátom a ostatným európskym inštitúciám – pri riešení problémov, ktoré si vyžadujú špeciálne skúsenosti alebo prax v tých oblastiach, kde by mohli vyvárať pridanú hodnotu. Tiež by mohli slúžiť ako jedno kontaktné miesto pre komunikáciu s Komisiou za predpokladu, že sú považované za reprezentatívne. Tento kontaktný bod by mohol spolupracovať s Komisiou aj pri zisťovaní možných finančných zdrojov z rozpočtu Spoločenstva a pri rozosielaní týchto informácií svojim členom.

Ako praktický príklad prepojenia takýchto sietí môže slúžiť oblasť liečenia drogových závislostí, v rámci ktorého môžu európske siete terapeutických komunít, náhradnej liečby, odborníkov na liečbu drogových závislostí atď. diskutovať o prístupe občianskej spoločnosti k zlepšovaniu prístupu k liečebným službám a o ich kvalite, ako aj o dobrej praxi (cieľ 12 Akčného plánu EÚ). Diskusie by mohli prebiehať rôznymi formami (výmenou názorov prostredníctvom internetu, na stretnutiach a pod.).

7. ZÁVER

V súlade s Akčným plánom EÚ pre boj proti drogám táto Zelená kniha naznačila hlavné otázky týkajúce sa efektívnejšej spolupráce s občianskou spoločnosťou. Predkladá niekoľko možností, ktoré je potrebné zvážiť pri vytváraní štruktúrovanejšieho a trvalejšieho dialógu o protidrogovej politike medzi Komisiou a občianskou spoločnosťou a navrhuje možné riešenia.

(1)	Komisia víta akékoľvek pripomienky, názory a nápady týkajúce sa rozvíjania dialógu Komisie s občianskou spoločnosťou v oblasti drog, ale najmä odpovede na tieto otázky.
(2)	Aký máte názor na prínos, pridanú hodnotu alebo slabé stránky Fóra občianskej spoločnosti pre boj proti drogám, ktoré je navrhnuté v tejto Zelenej knihe? Súhlasíte s hlavnými navrhovanými prvkami?

- (3) Aký máte názor na prínos, pridanú hodnotu alebo slabé stránky tematického prepojenia existujúcich sietí, ako je naznačené v tejto Zelenej knihe a aké tematické oblasti by malo zahŕňať? Súhlasíte s hlavnými navrhovanými prvkami?
- (4) Považujete Fórum občianskej spoločnosti a tematické prepojenie existujúcich sietí za navzájom sa dopĺňajúce, alebo za ich vzájomnú alternatívu? V každom prípade uveďte, aká štruktúra by bola najvhodnejšia.
- (5) Považujete niektorý z príkladov konzultačných praktík, ktoré sú uvedené v prílohe, za obzvlášť vhodný ako základ pre štruktúrovanie dialógu o drogách? Ak áno, prečo?
- (6) Uprednostnili by ste inú možnosť, ktorá nie je uvedená v tejto Zelenej knihe? Ak áno, z akého dôvodu? Uveďte podrobnosti.
- (7) Bola by vaša organizácia ochotná podieľať sa na štruktúrovanom dialógu s Európskou komisiou?

PRÍLOHA

Príklady spolupráce Komisie s občianskou spoločnosťou

Komisia už má dlhoročné skúsenosti s konzultáciami a dialógom s občianskou spoločnosťou a vyvinula si pre túto spoluprácu veľa spôsobov. Nižšie je uvedených niekoľko konkrétnych prípadov, ako tieto dialógy prebiehali. Komisia víta akékoľvek pripomienky, ako by sa súčasná prax získaná v iných oblastiach mohla využiť na organizovanie dialógu o otázkach súvisiacich s drogami.

1. Konzultácia prostredníctvom internetu

Pri zavádzaní minimálnych noriem pre konzultácie Komisia vytvorila na internete jednotné prístupové miesto s názvom „Váš hlas v Európe“¹⁹ s cieľom zabezpečiť, aby konzultácie s hlavnými zúčastnenými subjektami prebiehali transparentne a zosúladene. Okrem konzultácií toto miesto ponúka aj možnosť diskutovať o európskych politikách a vytvára priestor na predkladanie návrhov a poskytovanie spätnej väzby Komisii. Taktiež ponúka možnosť prihlásiť sa k odberu informácií o budúcich konzultáciách a diskusiách.

2. Otvorené konzultácie so všetkými, ktorí o to majú záujem; vyžaduje sa registrácia

Tento model, ktorý kombinuje konzultácie prostredníctvom internetu s otvorenými konzultáciami so zúčastnenými subjektami, zabezpečuje Generálne riaditeľstvo pre obchod. Tento proces sa začal v roku 1998 a dialóg je otvorený pre neziskové organizácie občianskej spoločnosti z EÚ a kandidátskych krajín. Cieľom je viesť rozsiahle konzultácie, zaoberať sa problémami obchodnej politiky, zlepšovať tvorbu obchodnej politiky a zvyšovať transparentnosť.

Účastníci sa musia prihlásiť a zaregistrovať do špeciálnej databázy, ktorá sa využíva aj ako nástroj na komunikáciu s nimi.

3. Siete zástupcov občianskej spoločnosti (mimovládne organizácie)

Ako súčasť Akčného programu Spoločenstva na podporu aktívneho európskeho občianstva, Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie a kultúru podporuje širokú škálu organizácií občianskej spoločnosti, ktoré sa snažia rozšíriť účasť občanov na tomto európskom projekte. Takéto organizácie zahŕňajú mimovládne organizácie, platformy, siete, odborové organizácie, think tank-y, združenia a federácie vo všeobecnom európskom záujme. V tejto súvislosti vytvorila Komisia neformálnu sieť na európskej úrovni a organizuje pravidelné stretnutia na prediskutovanie hlavných problémov v oblasti aktívneho prístupu občanov. Tieto stretnutia sú navrhované s cieľom prijímať informácie a myšlienky za účelom rozvíjať štruktúrovanejšie analýzy dosahu všetkých iniciatív realizovaných v príslušných oblastiach. Komisia tiež zabezpečuje fórum na riešenie príslušných problémov horizontálnej povahy.

Generálne riaditeľstvo pre zamestnanosť, sociálne veci a rovnosť príležitostí je zodpovedné za komunikáciu s Platformou európskych sociálnych mimovládnych organizácií, ktorá vznikla v roku 1995. Skupina príslušných mimovládnych organizácií sa spojila a zorganizovala

¹⁹ Pozri http://europa.eu.int/yourvoice/index_en.htm

Fórum mimovládnych organizácií na účely diskusie o európskej sociálnej politike. Táto spolupráca pokračovala na neformálnom základe a viedla k prijatiu spoločných stanovísk k návrhu pre vytvorenie Fóra pre európsku sociálnu politiku.

Skupina má v súčasnosti 39 členských organizácií, ktoré pôsobia v sociálnom sektore. Prostredníctvom týchto členov spája viac ako 1700 organizácií, združení a ďalších dobrovoľníckych organizácií na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a európskej úrovni, ktoré zastupujú širokú škálu občianskej spoločnosti.

4. Kombinácia dvojúrovňového fóra

4.1. Fórum pre zdravotnú politiku a Otvorené fórum

Diskusie s občianskou spoločnosťou o otázkach verejného zdravia prebiehajú na dvoch úrovniach: v rámci Fóra pre zdravotnú politiku EÚ a v rámci Otvoreného fóra.

Fórum pre zdravotnú politiku EÚ je výsledkom konzultácií, ktoré Komisia zaviedla po prijatí oznámenia o zdravotnej stratégii v Európe a návrhu programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia²⁰. Fórum pre zdravotnú politiku spája európske zastrešujúce organizácie, ktoré zastupujú zúčastnené subjekty pôsobiace v zdravotníctve s cieľom zabezpečiť, aby zdravotná stratégia EÚ bola transparentná a zodpovedala potrebám verejnosti. Fórum sa stretáva dvakrát za rok v Bruseli a snaží sa zastrešovať štyri skupiny organizácií:

1. Mimovládne organizácie pôsobiace v oblasti verejného zdravia a organizácie pacientov.
2. Organizácie zastupujúce odborných zdravotníckych pracovníkov a odborové zväzy.
3. Poskytovatelia zdravotníckych služieb a zdravotné poisťovne.
4. Priemyselné odvetvia, ktoré sa orientujú najmä na zdravotníctvo.

V súčasnosti má 50 členských európskych organizácií. Tieto organizácie majú členov takmer vo všetkých alebo vo väčšine členských štátov EÚ. Nečlenské organizácie, ktoré majú záujem o prácu Fóra pre zdravotnú politiku, môžu byť na požiadanie zaradené do databázy organizácií, ktoré sú informované o práci Fóra pre zdravotnú politiku (posielanie zápisníc zo stretnutí, konzultácie atď.).

Otvorené fórum rozširuje prácu Fóra pre zdravotnú politiku na širšiu skupinu zúčastnených subjektov, prevažne na vnútroštátnej úrovni, v podobe konferencií a výstav. Cieľom Otvoreného fóra je vytvoriť platformu pre vytváranie sietí a výmenu nápadov, zapájanie konkrétnych skupín a organizácií, ktoré sa bežne na tvorbe politiky EÚ nepodieľajú. Otvorené fórum bolo po druhýkrát zorganizované v novembri 2005 a zúčastnilo sa ho takmer 370 účastníkov.

²⁰ KOM(2000) 285, konečné znenie.

4.2. Think tank pre HIV a Fórum občianskej spoločnosti

Komisia vytvorila koordinačnú štruktúru na pomoc pri tvorbe a vykonávaní opatrení zameraných na problematiku HIV/AIDS v Európe. Do tejto štruktúry patrí Think tank pre HIV/AIDS a Fórum občianskej spoločnosti pre HIV/AIDS.

Think Tank zahŕňa zástupcov členských štátov, kandidátskych krajín a krajín Európskeho hospodárskeho priestoru. Okrem nich sú na stretnutia pozvaní ako pozorovatelia zástupcovia občianskej spoločnosti, relevantných medzinárodných organizácií, Bieloruska, Moldavska, Ruska, Švajčiarska a Ukrajiny.

Fórum občianskej spoločnosti pre HIV/AIDS tvorí 30 mimovládnych organizácií a organizácií občianskej spoločnosti z celej Európy. Cieľom fóra je rozšíriť neformálne konzultácie s občianskou spoločnosťou, poskytovať rady a identifikovať kľúčové problémy politiky HIV/AIDS predkladaním pripomienok k návrhom politiky a k činnostiam a prioritám programu pre verejné zdravie. Fórum nie je formálnou štruktúrou v rámci Komisie, ale Komisia jeho stretnutia organizuje a hradí cestovné náklady. O členstvo vo fóre treba požiadať a členov vyberá Komisia.

Účastníci musia byť organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré vykonávajú činnosť v oblasti HIV/AIDS ako hlavnú časť svojej práce, buď ako organizácie pacientov, mimovládne organizácie pracujúce s postihnutými alebo ako európska sieť. Musia v danej oblasti pôsobiť dostatočne dlho a musia mať dobré komunikačné väzby s ostatnými miestnymi mimovládnymi organizáciami, musia byť schopné ponúknuť dobrý prehľad o situácii vo svojej krajine a pôsobiť ako kontaktný bod pre svoju krajinu²¹.

²¹ Pozri <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/sanco/ehf/library>